

Vergaderjaar 2014–2015

34 000 XIII

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) en het Diergezondheidsfonds (F) voor het jaar 2015

Nr. 139

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 november 2014

Hierbij geef ik mijn reactie op het bericht dat de Nederlandse Agro Vertrouwensindex op het laagste niveau staat sinds twee jaar. U heeft mij tijdens de procedurevergadering van 12 november 2014 verzocht te reageren op dit bericht en per sector de meest recente bevindingen van LEI Wageningen UR mee te nemen.

Om betere, representatieve informatie over de stemming onder agrarisch ondernemers te kunnen gebruiken, ontwikkelden LTO-Nederland, Flynth adviseurs en accountants, het Ministerie van Economische Zaken en LEI Wageningen UR in het kader van het topsectorenonderzoek een Agro Vertrouwensindex. Dit is een enquête die drie tot vier maal per jaar de stemming onder een groep agrariërs meet.

Uit de meest recente enquête – over het derde kwartaal van 2014 – blijkt dat boeren en tuinders zorgen hebben over de huidige en verwachte economische situatie op hun bedrijven. Daarnaast laat deze laatste enquête zien dat het laagste gemiddelde niveau van de Nederlandse Agro Vertrouwensindex sinds de start van de index twee jaar geleden bereikt is. Desondanks verwacht zo'n 40% van de ondervraagde ondernemers de komende zes maanden wel te investeren. De helft van deze groep investeert méér dan vorig jaar. De investeringsgroei is het grootst in de melkveehouderij, gevolgd door de varkenshouderij en de vollegrond-tuinbouw.

De Agro Vertrouwensindex is onderdeel van de stemmingsbarometer van de Europese landbouworganisatie Copa-Cogeca. Hier doet onder andere Duitsland ook aan mee. De Duitse «Agrar Barometer» liet in september 2014 een daling zien naar het laagste niveau sinds september 2010. De Nederlandse situatie staat dus niet op zichzelf, maar heeft sterk te maken met internationale ontwikkelingen.

Sinds begin 2013 vraagt de Agro Vertrouwensindex aan boeren en tuinders hoe zij de economische situatie op hun bedrijf over 2 à 3 jaar inschatten. Uit de laatste enquête blijkt dat pluimveehouders optimistisch zijn over de toekomst. Akkerbouwers, varkenshouders en melkveehouders zijn pessimistisch.

De toekomstverwachtingen van glastuinders kunnen als gemiddeld bestempeld worden. De gemiddelde verwachting van de ondervraagde boeren en tuinders scoorde het laagst sinds de start van deze ondervraging. Voor het komende jaar zijn de gemiddelde verwachtingen van de ondervraagde boeren en tuinders licht negatief. Dit komt vooral omdat men iets lagere prijzen verwacht, waardoor het positieve effect van verwachte goede oogsten en lagere kosten teniet wordt gedaan. Pluimveehouders en glastuinders verwachten echter wel iets betere prijzen voor hun producten.

Ongeveer 40% van de ondervraagde boeren en tuinders verwacht de komende zes maanden te investeren. Onder melkveehouders was dit percentage bijna 60%. De investeringsbehoefte lijkt bij pluimveehouders het laagst; ruim 20%. Van de ondervraagden geeft 23% aan niet te kunnen investeren door een gebrek aan financiële ruimte. Dit percentage ligt met 40% het hoogst bij akkerbouwers en vollegrondtuinders.

De stemming onder boeren en tuinders wordt als vanouds sterk bepaald door de oogst, opbrengstprijzen, kosten, beleid en calamiteiten. In veel sectoren staan de afzetmarkten onder druk. Dit zien we sterk terug in onder andere de markten voor aardappelen, granen, varkensvlees, eieren en melk. Dit wordt deels gecompenseerd door dalende kosten. Energieprijzen zijn relatief laag en veehouders zien de kosten van krachtvoer dalen, omdat de opbrengsten aan granen en soja goed zijn. Dat betekent wel dat akkerbouwers hun saldi zien dalen. In Nederland waren de groeiomstandigheden het afgelopen jaar gemiddeld gesproken goed: een vroeg voorjaar werd gevolgd door een groeiende zomer en veelal uitstekende oogstomstandigheden.

De geopolitieke situatie in de wereld had ook zijn effect op markten. Op 6 augustus jl. kondigde Rusland zoals u bekend een boycot aan van Europese land- en tuinbouwproducten. Vanaf begin 2014 gold al een Russisch importverbod voor consumptieaardappelen en varkensvlees. Dit heeft de stemming onder boeren en tuinders, met name in de glasgroenteteelt, beïnvloed. Ook de kaasprijzen kwamen onder druk. Intussen lijken markten zich te stabiliseren; ondernemers zoeken naar alternatieve afzetmarkten en proberen zich anderszins aan te passen aan de veranderende omstandigheden.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
S.A.M. Dijkema